

Växjö kommun

Rektorn vid Östra Lugnets skola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Östra Lugnets skola
i Växjö kommun

Tillsyn av Östra Lugnets skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Växjö kommun under höstterminen 2011 och vårterminen 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Östra Lugnets skola besöktes av Skolinspektionen den 21 mars 2012.

Helhetsbedömning

På Östra Lugnets skola genomfördes intervjuer med rektor, lärare, elevvårdsteam, och elever samt rundvandring med elever som guider. Det gjordes också verksamhetsbesök. Till grund för beslutet ligger också de dokument som skolan skickat in och som Skolinspektionen tagit del av.

Då skolan startades 2009 har det inte genomförts någon tillsyn förut. Verksamheten befinner sig vid tidpunkten för Skolinspektionens besök i ett slags "uppstartsfas" då varje nytt läsår inneburit stora förändringar i form av ett ökat elevantal som även ställt krav på organisatoriska förändringar för att möta de behov som uppstått. Den personal som Skolinspektionen talat med ger uttryck för stort engagemang och intresse för att driva skolans utveckling, och intar en mycket aktiv roll i verksamhetens uppbyggnad. Skolan har en uteprofil, men denna har inte tydliggjorts från huvudmannens sida och arbete pågår för att försöka få till stånd en samsyn kring vad detta förhållningssätt ska innebära för skolan. Profilen hanteras i nuläget på olika sätt inom verksamheten, både avseende omfattning och innehåll. Då skolan ännu inte tillförlitligt funnit sin form präglas utvecklingsarbetet av ett starkt fokus på organisatoriska aspekter som stundtals kan framstå som överordnat det enskilda elevperspektivet. Lärarna förhåller sig ofta till sin praktik på ett mer övergripande plan, och vid intervjuer och i samband med verksamhetsbesök finner Skolinspektionen att detta förhållningssätt bitvis kan upplevas som överordnat det konkreta uppdraget i klassrummet. Ett exempel är skillnaden mellan elevernas och personalens uppfattning om hur man arbetar med elevinflytande där brist på konkretisering medför att eleverna inte alltid förstår vad och hur de kan påverka i sin utbildning. Det medför att de upplever att det är mest lärarna som bestämmer, medan lärarna framhåller att de beaktar elevernas synpunkter. Skolan saknar en samsyn kring elevinflytande, och det tillämpas olika inom ramen för undervisningen. Genom att arbeta fram en gemensam strategi för ökat elevinflytande kan medbestämmandeprocesser bättre synliggöras och förtydligas för eleverna och därmed stimulera till ökat ansvarstagande och vilja att vara delaktiga i sin utbildning.

Skolans måluppfyllelse i årskurs 3 har förbättrats, men det är fortfarande 30 procent av eleverna som inte når kunskapskraven i svenska, och 40 procent når

inte kunskapskraven i matematik. Strategier för att möta detta har arbetats fram, men dessa är dock ännu inte till fullo implementerade och skolan sätter stort hopp till den nyanställda specialpedagogen för att se till att elever i behov av stöd får tillräcklig hjälp. Det framkommer dock att man ännu inte hunnit ikapp ärenden som initierats tidigare, och att såväl utredning som uppföljning av insatser inte kunnat genomföras skyndsamt. Skolans åtgärdsprogram behöver också förtydligas så att det framgår hur en stödinsats ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen pekar således i denna tillsyn på några områden där huvudman och rektor måste vidta åtgärder för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Östra Lugnets skola i Växjö kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Växjö kommun att senast 2012-09-14 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Lärarna ska anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Lgr11 2.2 övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).

- Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 § andra meningen skollagen).

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap. 10 §, 4 kap. 14 § första stycket skollagen, Lgr11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande).
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och ska hållas informerade i frågor som rör dem (1 kap. 10 §, 4 kap. 9 § första stycket skollagen, Lgr11 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).

Särskilt stöd

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektor ska se till att behov av särskilt stöd skyndsamt utreds (3 kap. 8 § första stycket skollagen).
- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).
- Skolan ska se till att åtgärdsprogrammen följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § första stycket skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Enligt författningarna ska lärarna anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter, och tänkande, och ge elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Enligt de elever som Skolinspektionen pratat med utgår ofta ett arbetsmoment utifrån lärares direktiv, och när man arbetat färdigt får man göra klart andra uppgifter inom andra områden alternativt läsa i sin bänkbok. Eleverna uppger att de sällan erbjuds mer utmanande arbetsuppgifter. Skolinspektionen noterar också i samband med lektionsbesök att den av eleverna beskrivna arbetsordningen är väl synlig på tavlan, där fokus verkar ligga på att hålla ihop gruppen och olika progressionstakt kompenseras genom hänvisning till eventuella rester i andra ämnen. Lärarna framhåller att olika ämnen medför olika svårigheter avseende individanpassning, och en särskild utmaning är tillgodose elevernas skilda behov inom ramen för de tematiska arbetsområdena som de jobbar kring. I vissa årskurser bedrivs "mina mållektioner" som är lektionstid som är centrerad kring enskild elevs IUP-mål som då ofta är koncentrerade kring svenska, matematik, och engelska. Skolinspektionen vill dock betona att all undervisning ska genomsyras av ett individualiserat förhållningssätt, och att detta inte låter sig ersättas av enskilt lektionsspass. För att alla elever ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling bör de beredas möjlighet att fördjupa sig i respektive ämne även om det går utanför det för gruppen planerade gemensamma upplägget, och inte enkom hänvisas till separat lektionsspass.

Skolan ska därför se till att verksamheten genomsyras av ett individualiserat förhållningssätt där undervisningen anpassas efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter, och där elever ges den ledning och stimulans som de behöver för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Detta innefattar även de som lätt når kunskapskraven, och därmed behöver mer utmanade arbetsuppgifter.

Författning:

1 kap. 4 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

3 kap. 3 § andra meningen skollagen

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen

Motivering:

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges möjlighet till ett aktivt inflytande över sin utbildning, och skolan ska i sin planering över verksamheten ange hur detta ska utformas med en tydlig progression, där eleverna ges ökat medbestämmande efter mognad och ålder.

I skolans dokumentation, såväl planen mot kränkande behandling som det nedskrivna kvalitetsarbetet, framgår att ett ökat elevinflytande är ett prioriterat utvecklingsmål. Detta mål är återkommande vilket motiveras med att skolan ännu är i ett slags uppstartsfas, och andra områden har upplevts som mer brådskande av rektor och personal. Det finns i nuläget ännu ingen konkret arbetsordning för hur skolan ämnar se till att målet verkställs med beaktande av elevernas mognad och ålder. Vid samtal med lärarna framkommer att det saknas en fullständig samsyn kring begreppet och att det hanteras olika inom ramen för den egna undervisningen. Under intervjuer med elever framkommer att de nystartade klassråden mest avhandlar frågor av praktisk art, och att de sällan diskuterar undervisningen. De framhåller att det är viktigt att hinna med vad läraren planerat, och att det i stor utsträckning är läraren som bestämmer vad som ska göras på lektionerna.

Skolinspektionen finner således att det finns utrymme för att i större utsträckning synliggöra de enskilda lärarnas erfarenheter och lära av varandra för att utifrån ett organisatoriskt perspektiv arbeta fram en gemensam, hållbar och konkret strategi för ett aktivt elevinflytande.

Skolan ska därför se till att i sin planering av verksamheten ange hur elevinflytande ska utformas utifrån eleverna mognad och ålder och genom tillämpning av detta se till att eleverna bereds möjlighet till att utöva ett aktivt inflytande över sin utbildning.

Författning:

1 kap. 10 §, skollagen

4 kap. 9 § och 14 § skollagen,

Lgr 11. 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter, Lgr 11 Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt 2.8 Rektorns ansvar.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Av skollagen framgår att när det uppmärksammas att en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utredas. Rektor ska se till att det fattas beslut om åtgärdsprogram som i förekommande fall anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses, och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolan ansvarar även för att åtgärdsprogrammen följs upp och insatserna utvärderas löpande.

Under skolans första två år fanns det ingen specialpedagog på skolan. Både vid intervju med lärare och rektor ges en entydig bild av de svårigheter som det medförde i form av brister på ett systematiskt plan avseende såväl organisering som handläggning av det särskilda stödet. Lärarna fick i stor utsträckning själva genomföra de insatser som krävdes, och saknade i många fall pedagogisk handledning kring särskilt utmanade elevärenden. Det medförde att utredning och insatser drog ut på tiden. I vissa medförde fördröjningen att åtgärdsprogram inte skrevs i tillräcklig omfattning och stödinsatserna i viss mån uteblev, i andra fall brast det i uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammen. Till innevarande läsår har det anställts en specialpedagog som håller på att arbeta fram en organisation på skolnivå avseende det särskilda stödet. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök uppger såväl specialpedagog som rektor att man ännu inte "hunnit i kapp", och att det finns brister i hanteringen av det särskilda stödet både avseende skyndsamt utredning, och hanteringen av åtgärdsprogram. Då specialpedagogen arbetar såväl strategiskt som operativt; både framtagande av rutiner och regelrätt stödundervisning till enskild elev, uppges

därtill att det ibland blir svårt att agera skyndsamt då arbetsbelastningen är hög.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av uppvisar brister avseende hur en stödinsats ska följas upp och utvärderas. För att kunna avgöra om en åtgärd är lämplig och tillräcklig behöver dess effekter synliggöras och bedömas. För att möjliggöra en sådan värdering måste det finnas en beredskap hur man ämnar följa upp dess verkningar, och detta ska framgå av åtgärdsprogrammet.

Rektor ska därför se till eleverna utan dröjsmål få det särskilda stöd som de behöver genom att se till att skyndsamt utreda förekommande fall, och att besluta om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses, och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolan ska även se till att åtgärdsprogrammen följs upp och insatserna utvärderas löpande.

Författning:

3 kap. 8-9 § första stycket skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

För årskurs 5 finns vid tidpunkten för Skolinspektionens besök inga sammanställda resultat avseende måluppfyllelsen i de ämnen som eleverna får undervisning i. Enligt rektors utsaga uppges dock skolan ha god överblick över i vilken utsträckning eleverna når kunskapskraven genom de nyligen inrättade klasskonferenserna. Rektor inkommer i efterhand med skriftligt underlag avseende måluppfyllelsen i årskurs 5. 87 procent når målen i svenska och matematik. I övriga ämnen uppges att samtliga når kunskapskraven, men att några elever ligger i "riskzonen" och dessa har enligt uppgift från rektor fått stöd. De nationella proven har ännu inte genomförts, och skolan inväntar således resultat från dessa.

Resultat finns även inrapporterade för årskurs 3 avseende år 2010 och 2011. Måluppfyllelsen har ökat, från 55 procent i svenska och 33 procent i matematik år 2010 till 70 procent i svenska och 60 procent i matematik år 2011. Måluppfyllelsen för ämnet är identiskt med resultaten på de nationella proven. På det nationella provet i matematik är det delmomentet skriftliga räknemetoder som vållar flest elever problem där endast lite drygt hälften av elever uppnår kravnivån.

Trots att skolan förbättrat sina övergripande resultat är det dock fortfarande anmärkningsvärt många elever i årskurs 3 som inte når målen, och skolan har påbörjat ett analysarbete som omfattar ett slags kvalitetssäkringskedja för att främja god kunskapsutveckling avseende matematik och svenska hos eleverna på skolan. Dessa strategier är dock ännu inte till fullo implementerade, och således ännu inte utvärderade.

Värdegrundsarbete

Vid rundvandring på skolan, och under lektionsbesök noteras en lugn miljö. De elever som Skolinspektionen pratat med uppger att de trivs bra, och att även om det ibland uppstår konflikter på skolgården i samband med raster så finns det vuxna som ingriper. Tillsynen ger vid handen att skolan har ett fungerande värdegrundsarbete och arbetar aktivt med såväl förebyggande insatser, som direkta åtgärder utifrån identifierat utvecklingsområde. Skolan genomför varje år en trivselenkät som ett led i sin årliga kartläggning, och vidtar utifrån detta åtgärder. Innevarande läsår har skolan identifierat tre utvecklingsområden, ökad samsyn och implementering av elevinflytande, förbättrad trivsel och trygghet i den så kallade skolskogen som är en del av skolgården, och etablering av vänklasser som ett led i att öka kontaktytorna mellan eleverna och därmed främja ökad gemenskap.

Inför tillsynen har Skolinspektionen genomfört en enkät för elever, deras vård-

nadshavare, och pedagogisk personal avseende årskurs 5, och Östra lugnets skola får höga indexerade värden på trygghet och studiero och ligger över kontrollgruppen av samtliga skolor där regelbunden tillsyn sker under våren. På variabeln studiero skattas Östra Lugnets skola markant högre än motsvarande värde i kontrollgruppen.

Beskrivning av Östra Lugnets skola

Östra Lugnets skola ligger i ett nybyggt bostadsområde i Växjö. Skolan startade sin verksamhet 2009 med en profilering på utomhuspedagogik. Ledorden var kunskap, lek och glädje inne och ute, men dessa har tillämpats på olika sätt av personalen, och som ett led i att skapa större samsyn deltar pedagogerna i fortbildning i utomhuspedagogik. Skolan håller också på att omarbeta sin vision utifrån fyra "hörnpelare"; tydlig kommunikation, goda relationer, hög måluppfyllelse, och inspirerande lärmiljö ute och inne, där utomhusprofilen endast utgör en del och därmed tonas ner. Sedan start har elevantalet stadigt ökat, och vid tidpunkten för Skolinspektionens besök har skolan 187 elever från förskoleklass till årskurs 5. Fullt utbyggd ska skolan omfatta F-6. Upptagningsområdet utgörs av omkringliggande bostadskvarter med huvudsakligen villabebyggelse. En del elever har dock aktivt sökt sig till skolan utifrån dess profilering, och dessa barn kommer från olika delar av staden. Personalen är organiserad i fem olika arbetslag som är knutna till olika delar av verksamheten; förskoleklassen, fritidshem, årskurs 1-3, årskurs 4-5, samt service. Varje arbetslag har även en lagledare som därtill ingår i skolans ledningsgrupp. Skolan håller på att bygga upp ett modellbibliotek utifrån deltagande i ett förvaltningsövergripande projekt. Det finns en bibliotekarie anställd på heltid som deltar i arbetslagens planeringsarbete. Skolan leds av en rektor som nyligen tillträtt sin tjänst.

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

I ärendets slutliga handläggning har deltagit Annika Mullaart Ed, Tommy Månsson och Ingrid Jacobsson.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Josefine Esbjörnsson
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen